

Abstracte

Márton Szilágyi

Practici de compoziție în volumele lui János Arany și manuscrisul „Kisebb költemények” (1856)

Cuvinte cheie: János Arany, Kisebb költemények, 1856, poezie lirică, practici compoziționale.

Studiul analizează practicile de compoziție ale lui János Arany (1817–1882), unul dintre cei mai mari poeți maghiari ai secolului al XIX-lea. În vederea acestei analize, lucrarea utilizează un manuscris din 1856 al volumului *Kisebb költemények* (Poezii mai mici), care se păstrează la Biblioteca Centrală Universitară din Cluj-Napoca, în comparație cu alte două manuscrise: unul care conține poeziile lui culese pentru publicare (păstrat astăzi în Biblioteca Academiei din Budapesta) și o culegere a poeziilor târzii ale lui Arany, cunoscut în tradiția literară maghiară drept Cartea cu Închizătoare, care conține cele mai importante piese din epoca sa târzie. Colecția completă nu a apărut în tipar în timpul vieții poetului, dar sunt semne clare că aceste poezii au fost concepute ca formând un ciclu. Cele trei manuscrise oferă și o perspectivă asupra elementelor permanente și schimbătoare ale practicii poetice a autorului. În anexă, publicăm și o listă din anii 1850 în care Arany și-a notat lucrările publicate și inedite.

Adél Csata

Metoda de lucru a lui József Benkő în „*historia litteraria*”

Cuvinte cheie: „historia litteraria”, compilare, excerptare, traducere

Opera lui József Benkő, *Transsilvania sive Magnus Transsilvaniae Principatus olim Dacia Meditteranea Dictus* a apărut în 1778, la Viena. Din voluminoasa carte a eruditului transilvănean face parte și capitolul *De re litteraria in Transsilvania*, în care autorul prezintă situația culturală a Transilvaniei din secolele 16–18. El prezintă atât instituții (școli și tipografii), cât și literații din perioada respectivă. În acest studiu vrem să prezentăm metoda de lucru a autorului, aplicată în cazul literaților, luând în considerare tehnicile și metodele folosite (compilare, excerptare) în operele din domeniul „historiei litteraria”.

Anikó Novák

„Rechizitele s-au înghesuit”. Colectare și muzealizare în volumul lui Ottó Tolnai „*Nem könnyű*” [Nu-i ușor]

Cuvinte cheie: Ottó Tolnai, Nem könnyű, Versek, colectare, muzealizare, recapitulare

Colectarea și luarea inventarelor sunt acte de definire în textele lui Ottó Tolnai și pot fi găsite atât ca teme, cât și ca proceduri de organizare a textului. Diferite tipuri de colectori și colecții pot fi găsite în cartea autorului: de la culegători la critici de artă și de la colecții dezordonate la cele organizate.

Tolnai-Kunstammer era deja foarte diversificat, însă a fost îmbogățit în mod semnificativ prin publicarea cărții intitulată "Nem könnyű" [Nu-i ușor] în 2017. Volumul conține poeziile din 2001

până în 2017 în cinci părți. Această carte poate fi considerată un muzeu sau o expoziție retrospectivă, dar colectarea, colecția și muzealizarea apar, de asemenea, ca teme decisive în ea. Scopul lucrării este interpretarea poeziilor în ceea ce privește colectarea și muzealizarea din noul volum, și compararea gestului de recapitulare din volumurile "Nem könnyű" [Nu-i ușor] și "Versek" [Poezii].

Enikő Molnár Bodrogi

Regionauți în literaturile minoritare din Fenoscandia – cu privire la literaturile scrise în limba laponă, meänkieli și kvenă

Cuvinte cheie: minoritate lingvistică, majoritate lingvistică, graniță, identitate, multilocalitate

În acest studiu analizez interconexiunile ce există între graniță, limbă și identitate în câteva opere literare scrise în limbi minoritare din Fenoscandia (meänkieli, laponă și kvenă). Mă concentrez asupra autorilor care scriu (și) în limba lor maternă și pot fi considerați regionauți nu numai în sens cultural ci și din perspectiva limbii, deoarece navetează zi cu zi între limbile majoritare și cele minoritare atât ca oameni simpli cât și ca scriitori.

În acest studiu încerc să găsesc răspunsuri la următoarele întrebări: De-a lungul căror granițe – concrete sau virtuale – trăiesc aceste minorități? Cum se raportează ele la aceste granițe în viața de zi cu zi pe plan individual și colectiv? Cât de durabile sunt granițele virtuale stabilite de către minorități și majorități și ce consecințe are traversarea lor?

Studierea temei este realizată din perspectiva cercetării microistorice, pe de o parte, iar pe de altă parte prin valorificarea cercetărilor etnologice legate de graniță și multilocalitate.

Jankó Szép Yvette

Traducerea ca teatru, teatrul ca traducere. Despre metaforele teatrale ale discursului traductologic

Cuvinte cheie: traductologie, traducere teatrală, metaforă, mască, performabilitate

Discursul traductologic și teatrolitic sunt producători neobosiți de metafore concepute pentru a clarifica unele aspecte complexe ale activității traducătorului de teatru sau pentru a explica în termeni mai concisi și inteligibili ceea ce este dificil de exprimat în limbaj științific abstract. În disciplina traductologiei există de fapt vechea tradiție de a conceptualiza ideile legate de teoria și tehnica traducerii sub forma unor metafore implicite sau explicite. În acest studiu încerc să explorez aceste imagini metaforice, precum și conceptele metaforice ascunse, care stau la baza termenilor cei mai simpli legați de însăși actul traducerii în diferitele limbi ale lumii: de la imagini ale transmiterii și transportării până la imitație, întoarcere, convertire, sau chiar și distrugere și reconstruire verbală. Studiul metaforelor conceptuale implicite va fi completat de analiza unor metafore mai explicite și retorizate ale discursului traductologic și în special a traductologiei teatrale: masca, peruca, precum și metafora aparent tautologică a traducerii ca teatru și teatrului ca traducere.

Bartha Katalin Ágnes

Lilla Bulyovszky și discursul teatral maghiar

Cuvinte cheie: discurs teatral maghiar, construirea celebrității, scene germane, secolul al XIX-lea, puncte de ruptură

Privind cariera lui Lilla Bulyovszky (1833-1909), o actriță maghiară care a devenit faimoasă și în străinătate, eseul explorează ceea ce este dezvăluit și ce rămâne ascuns în discursurile istorice maghiare de teatru ale erei, privind criteriile de talent și de recunoaștere națională. Prin abordarea faptelor eterogene legate de viața actriței, prezentarea atrage atenția asupra rupturilor și tensiunilor din istoria vieții ei, asupra terenului invizibil dintre ceea ce a fost "relatat" și ceea ce a fost "trăit". Astfel de puncte de ruptură au fost: părăsirea Teatrului Național Maghiar de la Budapesta pentru diferite scene germane (1859), dar și întoarcerea în Ungaria în 1875, când, deși s-a bucurat de o faimă internațională, nu a primit niciun contract în țara sa natală. Pe parcursul analizei, voi susține că, pe de o parte, discursul teatral al secolului al XIX-lea, precum și istoricii teatrului maghiar din secolul al XX-lea au stabilit spectacolele pe scena ungară ca fiind condițiile exclusive pentru obținerea statutului de celebritate maghiară; ca atare, emigrarea în scopuri profesionale a fost puternic depreciată. Pe de altă parte, abordarea microistorică a utilizării diferitelor documente sursă arată că posibilitățile și consecințele alegerilor și deciziilor individuale nu se referă numai la povestea vieții profesionale a actriței, ci și la pluralitatea contextelor. Ceea ce mă interesează sunt oportunitățile și consecințele asociate alegerilor individuale făcute de o actriță bine-cunoscută în condițiile de construcție a celebrităților din această perioadă. Cariera ei reflectată de discursul teatrului maghiar servește pentru a obține o imagine mai amplă a criteriilor și așteptărilor stabilite pentru actrițele faimoase în societatea maghiară începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Andrea Zsigmond

Cum ne tratăm actorii. Câteva aspecte ale atitudinii noastre deificatoare

Cuvinte cheie: teatru, actor, regizor, atitudine deificatoare

Studiul meu are la bază trei lucrări ale unor istorici de teatru din Transilvania: Szabolcs János, Katalin Ágnes Bartha, Sándor Enyedi. În lucrarea lui Szabolcs János citim despre funcția teatrului din sec. al XVIII-lea și al XIX-lea – ne arată că atunci deseori au vorbit despre teatru ca având efect similar ca și școala sau biserica. Ágnes Katalin Bartha în cartea sa scrie despre rolul ce juca actorul în teatrul sec. al XIX-lea, și se referă mai ales la figura lui Gyula Ecsedi Kovács, renumit actor și regizor din vremea aceea. Înțelegem din cartea autoarei de ce oamenii din acele vremuri îi adorau pe actori și cum își arătau sentimentele față de actori. Omagiul se poate exprima și prin elemente retorice. De aceea analizez texte care descriu pe scurt unele figuri emblematice ale teatrului vechi din Cluj-Napoca. Textele citate de Sándor Enyedi sunt perfecte pentru scopul nostru: de a observa elementele stilistice cu care au operat oamenii de cultură vorbind despre "stelele" noștri: actorii.

Zágoni Balázs

Inventar scurt al unei producții de filme mute centenare. Moartea și învierea moștenirii Janovics

Cuvinte cheie: film mut, Janovics, Kertész, Korda, teatru

Cele peste șaiszeci de filme mute produse în perioada 1914-1920, de companiile renumitului director de teatru și regizor de film clujean, Jenő Janovics, au dispărut în furtunile secolului XX, cu excepția a două filme. Dar în primul deceniu al secolului XXI au fost descoperite și restaurate două “noi” filme importante din această colecție, considerate pierdute pentru întotdeauna.

Acest articol analizează procesul prin care a dispărut întreaga colecție de filme, descrie circumstanțele în care aceste două filme noi au fost descoperite și analizează șansele și identifică posibilele surse, unde noi producții din această perioadă ar putea fi descoperite, în special Mânzul Galben (Sárga csikó), cel mai renumit din colecție.